

สรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัย มหิดล 11 คณะ และโดยส่วนรวมทั้งมหาวิทยาลัย เพื่อแสดงให้เห็นสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันเพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดลให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงก่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยและประเทศชาติ ผู้วิจัยใช้ลักษณะการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำในภาคต้นปีการศึกษา 2518 เป็นหน่วยตัวอย่างศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. จำนวนวิชาที่สอนต่อภาค
2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ในด้านการสอน
3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ในด้านการวิจัย
4. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ในด้านการบริการ
5. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ในด้านการบริหาร
6. จำนวนนักศึกษาในความดูแลและจำนวนนักศึกษาในการควบคุมวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
7. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ในการให้คำปรึกษาทั่วไป และปรึกษาเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ประจำทั้ง 11 คณะ จำนวน 1001 คน โดยติดต่อดังและรับแบบสอบถามด้วยตัวเอง ได้รับคืนแบบสอบถามที่ตอบมาสมบูรณ์ทั้งสิ้น 404 ฉบับ ซึ่งนับว่ามากพอที่จะใช้เป็นตัวแทนประชากรได้ และเมื่อวิเคราะห์ลักษณะของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ วุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ ปรากฏว่าอาจารย์ประจำในคณะต่าง ๆ มี การกระจายในทุกลักษณะและสอดคล้องกับการกระจายโดยส่วนรวมทั้งมหาวิทยาลัย ถึงแม้ว่าจะขาดตัวแทนอาจารย์ประจำที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์ และอายุสูงกว่า 45 ปี ในคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งมีอาจารย์จำนวนน้อยมาก จึงคาดว่าอาจารย์ประจำที่ตอบแบบสอบถามมา ทั้ง 404 คน จะเป็นตัวแทนอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดลได้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แยกจำนวนและแจกแจงการกระจายร้อยละของ อาจารย์ประจำคณะต่าง ๆ ตามรายลักษณะ การเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำ คณะต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ยของอาจารย์ประจำทั้งมหาวิทยาลัยเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ ซึ่งถือ เป็นค่าปกติ (Normal Expectancy) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายลักษณะของอาจารย์ประจำ แต่ละคณะกับค่าปกติ ด้วยสถิติการทดสอบค่าที (t-test) สำหรับการเปรียบเทียบปริมาณเวลาที่ ใช้ปฏิบัติงานในแต่ละรายลักษณะของอาจารย์ประจำทั้ง 11 คณะ ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ถ้าลักษณะงานใดแสดงความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ก็จะทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ ด้วยสถิติการทดสอบค่าที (t-test)

๒๒
ขอคนพบ

1. อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดล ทำการสอนเกือบทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่สอนภาคทฤษฎี ควบคู่กับภาคปฏิบัติ มีครั้งหนึ่งทำการสอนโดยไม่ได้ทำการวิจัย หนึ่งในสามทำการสอนโดยไม่ได้ให้ บริการ หนึ่งในสามทำการสอน การวิจัย การบริการ และ บริหารไปพร้อม ๆ กันและมีอาจารย์ตั้ง สี่ในห้าทำหน้าที่บริหาร นอกจากนี้พบว่า อาจารย์ที่ให้บริการส่วนใหญ่ใช้การบริการด้าน **การตรวจรักษา** และพยาบาล และอาจารย์ประจำที่ทำหน้าที่บริหารส่วนใหญ่ทำการบริหารด้าน **การรวมการภาควิชา** และ อื่น ๆ และงาน **ด้านธุรการ**

2. ลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งถือ เป็นค่าปกติ ปรากฏ ว่า โดยเฉลี่ยอาจารย์คนหนึ่ง

2.1 ทำการสอน จำนวน 2 วิชา

2.2 ใช้เวลาในด้านการสอน การวิจัย การบริการ การบริหาร และการปฏิบัติงาน ทั้งหมด เป็น 19, 10, 13, 7 และ 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

2.3 นักศึกษาในความดูแลและระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 7, 5 และ 2 คน ตามลำดับ และเป็นพี่ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักสูตรละ 2 คน

2.4 ใช้เวลาในการให้คำปรึกษาเรื่องทั่วไป แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก คนละ 0.25 , 0.8 และ 2.8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ

วิทยานิพนธ์ใช้คนละ 1, 2.6 และ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำแต่ละคณะกับค่าปกติ มีดังต่อไปนี้ คือ

3.1 อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ปฏิบัติงานเท่ากับปกติทุกราย
ลักษณะ ยกเว้นการวิจัยซึ่งใช้เวลามากกว่าปกติ

3.2 อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามธิบดี ใช้เวลาในด้านการวิจัย การบริการ และปฏิบัติงานทั้งหมดมากกว่าปกติ นอกจากนี้คณะ
แพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลยังใช้เวลาในการสอนน้อยกว่าปกติ

3.3 อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ใช้เวลาในการสอน และการบริการน้อยกว่าปกติ
แต่ใช้เวลาในการวิจัยมากกว่าปกติ

3.4 อาจารย์ประจำคณะเกษตรศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ มีจำนวนวิชาสอน เวลา
ที่ใช้ในการบริหาร และการปฏิบัติงานทั้งหมด น้อยกว่าปกติ นอกจากนี้อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์
ใช้เวลาในการวิจัยน้อยกว่าปกติ แต่ใช้เวลาในการสอนมากกว่าปกติ

3.5 อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ มีจำนวนวิชาสอนมากกว่าปกติ แต่ใช้เวลาใน
การวิจัย บริการ และการปฏิบัติงานทั้งหมด น้อยกว่าปกติ

3.6 อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มีจำนวนวิชาสอน และใช้เวลาในการบริหาร
มากกว่าปกติ ส่วนเวลาที่ให้บริการน้อยกว่าปกติ

3.7 อาจารย์ประจำคณะเวชศาสตร์เขตร้อน และบัณฑิตวิทยาลัย ใช้เวลาในการวิจัย
และการปฏิบัติงานทั้งหมดมากกว่าปกติ นอกจากนี้บัณฑิตวิทยาลัยใช้เวลาในการบริหารมากกว่าปกติ
ส่วนคณะเวชศาสตร์เขตร้อนใช้เวลาในการสอนน้อยกว่าปกติ

3.8 อาจารย์ประจำคณะอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว แสดงว่าทำงานตามปกติ เป็น
ที่น่าสังเกตว่า อาจารย์ประจำในคณะที่ใช้เวลาในการวิจัยมากกว่าปกติ เป็นคณะที่อาจารย์ทำการ
วิจัยมาก ทำการสอนหลักสูตรหลังปริญญาตรี และ ใช้เวลาในด้านการสอนเท่ากับปกติหรือน้อย
กว่าปกติ ส่วนอาจารย์ประจำในคณะที่ใช้เวลาในการวิจัยน้อยกว่าปกติ จะใช้เวลาในด้านการสอน
เท่ากับหรือมากกว่าปกติ และมีอาจารย์ประจำทำการวิจัยจำนวนน้อย

4. ผลการเปรียบเทียบปริมาณเวลาการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำระหว่าง 11 คณะ
ในเรื่องการสอน การวิจัย การบริการ การบริหาร และการปฏิบัติงานทั้งหมด มีดังต่อไปนี้ คือ

4.1 อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ ใช้เวลาในด้านการสอนมากกว่าคณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล คณะวิทยาศาสตร์ และคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

4.2 อาจารย์ประจำคณะเวชศาสตร์เขตรอนใช้เวลาในการวิจัยมากกว่าคณะอื่น ๆ ยกเว้น
คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ใช้เวลาในการวิจัยมากกว่า
อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล นอกจากนี้
อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย และคณะวิทยาศาสตร์ ยังใช้เวลาในการวิจัยมากกว่า อาจารย์ประจำคณะ
ทันตแพทยศาสตร์ ส่วนอาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ ใช้เวลาในการวิจัยมากกว่าอาจารย์ประจำคณะ
แพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีด้วย

4.3 อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล
รามาธิบดี ใช้เวลาในการบริการมากกว่า อาจารย์ประจำ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์

4.4 อาจารย์ประจำ คณะสาธารณสุขศาสตร์ ใช้เวลาในการบริหารมากกว่าทุกคณะ
ยกเว้น คณะเวชศาสตร์เขตรอน คณะสังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ และ คณะเทคนิคการแพทย์
ซึ่งใช้เวลาไม่แตกต่างกัน

4.5 อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี และคณะแพทยศาสตร์ศิริราช
พยาบาล ใช้เวลาในการปฏิบัติงานทั้งหมดมากกว่าอาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์
และคณะพยาบาลศาสตร์ นอกจากนี้ อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยใช้เวลาในการปฏิบัติงานทั้งหมดมากกว่า
อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ ด้วย

อาจารย์ประจำคณะอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในข้อ 4.1 ถึง 4.5 แสดงว่าใช้เวลาใน
การปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ขอเสนอแนะ

1. เนื่องจากจุดมุ่งหมาย และลักษณะงานของอาจารย์ประจำคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล มีความแตกต่างกัน มหาวิทยาลัยมหิดล จึงควรดำเนินการกำหนดสัดส่วนการปฏิบัติงานชั้นต่ำในด้านการสอน การวิจัย การบริการ และการบริหาร ให้เหมาะสม ตลอดจนการกำหนดมาตรฐานการให้เวลาในการเตรียมสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งควรจะได้พิจารณาถึงลักษณะวิชา ระดับชั้นของผู้เรียน วิธีการสอนและประสบการณ์การสอนในวิชานั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้อาจารย์ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ และปฏิบัติงานในปริมาณที่เหมาะสมและยุติธรรม

2. ในปัจจุบันการศึกษาหลักสูตรหลังปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ กระจายกว้างขวางรวมทั้งมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งทำการสอนถึงระดับปริญญาเอก และจากผลการวิจัยนี้พบว่า อาจารย์ประจำส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี ฉะนั้น มหาวิทยาลัยมหิดล จึงควรสนับสนุนให้อาจารย์ในระดับปริญญาตรี ได้มีโอกาสศึกษาต่อให้วุฒิสถูสูงขึ้น

3. การวิจัยนี้พบว่าอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดล ประมาณหนึ่งในสามเท่านั้นที่ได้ทำหน้าที่ทั้งการสอน การวิจัย และการบริการควบคู่กัน มีอาจารย์ประมาณครึ่งหนึ่งไม่ได้ทำการวิจัย และประมาณหนึ่งในสาม ไม่ได้ให้บริการ การให้ทุนอุดหนุนการวิจัย และการเขียนตำราในปัจจุบันทั้งในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย มีเพิ่มขึ้น ฉะนั้น เพื่อให้อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยจึงควรริบดำเนินการอบรมอาจารย์ที่ไม่มีประสบการณ์การวิจัย ให้มีแนวทางในการศึกษาวิจัยค้นคว้าด้วยตัวเองได้ ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยควรมีคณะกรรมการวิจัยมหาวิทยาลัยมหิดล พิจารณาอนุมัติเพื่อรับรองผลงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหิดล ตลอดจนการตั้งหน่วยงานรวบรวมและเผยแพร่ผลงานการวิจัย พิมพ์บทความ เพื่อเผยแพร่ความรู้และชื่อเสียงของนักวิจัยและมหาวิทยาลัยด้วย

4. หน้าที่เบื้องต้นของอาจารย์ ได้แก่การสอน ซึ่งมีบทบาทในการเรียนการสอน ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง จึงควรจะมีการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและส่งเสริมสมรรถภาพการเรียนการสอนให้ประสิทธิภาพสูง เช่น การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา การให้รางวัลทางการสอน การนำคุณภาพการสอนไปประกอบการพิจารณาเลื่อนวิทยฐานะ เป็นต้น

5. การศึกษาลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ในโอกาสต่อไป น่าจะประเมินผลงานทั้งทางคำปริมาณและคุณภาพ และเพื่อให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากกว่านี้ ควรจะใช้ข้อมูลที่ได้มาจากหลาย ๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหาร อาจารย์เอง ผู้ร่วมงานอื่น ๆ ที่ใกล้ชิดตลอดจนนักศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย